Poštnina plačana v gotovini.

27. prosinca 1938

Leto II
Štev. 4

Enake dolžnosti za vsakega
Enake pravice za vse!

Nova Pravda

SOCIALNO POLITIČNI, KULTURNI IN STROKOVNI LIST

Izhaja štirikrat mesečno ob četrtkih. Naročnina: mesečno Din 4·—, četrtletno Din 10·—, polletno Din 20·—, celoletno Din 40·—. Posamezna številka Din 1·—. Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 8, telefon štev. 21-32. Rokopisi se ne vračajo. Poštnočekovni račun štev. 17.177. Poštni predal štev. 74.

Socializacija napreduje

Razvoj držav gre po doktrinah, ki jih je proglašal moderni in znanstveni socializem. To potrjuje boj in danes poznamo komunistični, fašistični in narodno-socialistični režim ter demokratično upravljanje gospodarstva. Vsi ti sistemi pomenijo razvoj v socializaciji. V tem je potrjen naš razvojni, evolucionistični, praktični socializem, katerega smo proglašali in branili že pred vojno. Našemu programu ni potrebno ničesar pridati in izpreminjati. Gremo z razvojem sveta ter smo moderni, časovni, enako kot smo pri vsem tem tudi objektivni in pravični. K temu dodajamo fakt, da če smo se že pred vojno branili marksističnih teorij, smo imeli popolnoma prav in nam je to pokazal tudi razvoj. Nismo eni izmed tistih, ki bi hoteli kamenjati marksiste, ko vidimo, da je celo v Nemčjji, kjer je bil marksizem najmogočnejši, popolnoma strt in so z vso okrutnostjo po njem teptali, da so se ga rešili.

Mi smo bili proti nekaterim njegovim doktrinam že zdavnaj, poudarjajoč svoj razvojni, empirični, nefatalistični, s preizkušnjami overovljen socializem. Pri tem vztrajamo tudi danes.

V tem je naš narodni socializem pravilen, trajen, življenjski, ki tudi popolnoma ustreza današnjemu razvoju.

Mi smo bili in smo proti strogemu pojmovanju razrednega boja. Skrbeli smo za solidarnost razredov in naroda. Vemo pa, da se razredi in stranke med seboj bojujejo, kar je nujno, a vendar si tudi pomagajo, ker so med seboj odvisni. Izkratka narod, ki noče propasti, mora zahtevati od svojih strank in razredov, da bi prevladal med njimi element solidarnosti, vzajemne pomoči in ravnopravnosti.

Zato smo bili in smo za skupno delo kmeta in delavca ter demokratičnega meščana. Zato nočemo izolirati delavski razred, da bi rovaril proti lastni državi, temveč hočemo, da bi šel socialni, gospodarski razvoj in socialna pravičnost postopoma, stalno v smislu napredka, prosvetljeno, demokratično, disciplinirano in socialno s sodelovanjem vseh organizacij in razredov.

Klasični razvoj socialističnih strank nam le potrjuje našo doktrino in prakso.

Zato hočemo, da bo naša država napredna, demokratična in da se bo čim bolj bližala socialni pravičnosti in ne moremo trpeti konservativne stagnacije niti zamaknjenosti fašizma in ne preživeto komunistično revolucijsko terminologijo, katera je za nas neprimerna in ne bo imela pri nas uspeha.

Naša država mora biti slika dobe, razvojne dobe, razumevajoč in obsegajoč v sebi vse to, kar nam je narodnega in socialističnega prinesla vojna in svetovna revolucija po vojni. Le tako bomo lahko zavrnili reakcijo levičarjev in desničarjev. Le tako bomo obvladali preostanke minulosti in potrebe bodočnosti. Biti pa moramo objektivni in brezkompromisni.

Kalinin predsednik SSSR

Predsednik vlade Molohov.

Ponovno je bil izvoljen za predsednika republike Kalinin.

Za predsednika sveta ljudskih komisarjev (vlade) pa je bil izvoljen Molohov. Zunanji komisar je Litvinov, notranji Ješov in vojni Vorošilov in Smirnov. Med komisarji je več novih, vseh komisarjev pa je 28.

Evropski mirovni pakt

Angleški ministrski predsednik Chamberlain za ublažitev mednarodne napetosti

London, januarja. «Sunday Chronicle» objavlja senzacijonalno vest, da namerava angleški ministrski predsednik meseca junija sklicati konferenco vseh vodilnih državnikov, zlasti Anglije, Francije, Nemčije, Italije in Belgije.

Na tej konferenci naj bi se v zvezi s predlogi Van Zeelanda proučili vsi vzroki sedanje mednarodne politične napetosti in našla pota in sredstva, da se vsa obstoječa nasprotja odstranijo ter ustvari možnost mirnega in prijateljskega sožitja.

Chamberlain namerava predlagati vsled tega sklenitev evropskega mirovnega pakta, ki naj bi veljal najmanj za 20 let. To bi bil nekak splošni evropski nenapadalni pakt, po katerem bi vse morebitne nastale spore reševalo posebno razsodišče. S tem v zvezi naj bi se ustavilo oboroževanje, ki stane ogromne vsote. Denar pa, ki se sedaj uporablja za oboroževanje, naj bi se uporabil za sanacijo gospodarskih prilik.

Stoto zasedanje Društva narodov

Vprašanje versejske mirovne pogodbe

Zasedanje Društva narodov se je pričelo 26. t. m. in bo trajalo največ pet dni.

Na tem zasedanju bodo francoski in angleški zastopniki stavili le nekaj vprašanj. Izgleda tudi to, da se je angleška vlada sprijaznila z mislijo, da bi se pakt o Društvu narodov povsem ločil od versajske mirovne pogodbe in ukinil znani člen o sankcijah.

Na tem zasedanju se tudi ne bodo razpravljale pritožbe, ki so jih nekatere vlade vložile zaradi ukrepov rumunske vlade proti Židom. To bo odpadlo radi tega, ker je rumunski zunanji minister Micescu vložil pri tajništvu Društva narodov pritožbo, v kateri je zagrozil, da bo Rumunija, če bi se razpravljalo o teh vprašanjih, odpovedala pogodbo o narodnih manjšinah.

Francoska in angleška vlada sta se zadnje dni pogajali radi morebitnega enotnega nastopa na zasedanju. Pri tem skupnem nastopu naj bi angleški, francoski in sovjetski odposlanci izrazili svojo neomejeno zvestobo Društvu narodov in povedati, da so kljub zadnjim dogodkom pripravljeni si prizadevati za njeno izpopolnitev. Vse pa kaže, da do tega ne bo prišlo.

V zadnjih dneh so se tudi razširili glasovi, da bo svet Društva narodov na predlog Belgije razpravljal o resoluciji, s katero naj bi Društvo narodov priznalo italijansko suverenost v Abesiniji. Tega predloga Anglija najbrže ne bo sprejela. Zato pa se bodo zavzele nekatere manjše države, v prvi vrsti one, ki so sklenile oselsko konvencijo. Na stališče angleške vlade je v tej smeri znatno vplivalo razpoloženje v Zedinjenih državah, ki v smislu Stimsonove doktrine nikakor ne nameravajo priznati italijanske aneksije Abesinije, niti kake druge slične okupacije tujih dežel.

Švica v skrbeh za obrambo svoje nevtralnosti

Švicarska vlada se je cel dan posvetovala, kako je treba preurediti določbe švicarskega zakona o nevtralnosti, to pa vsled tega, ker so nekatere velike države izstopile iz Društva narodov.

Švica se boji in bi se nerada zapletla v boj proti svoji volji s svojimi močnimi sosedi, če bi Društvo narodov kdaj sklenilo kaj podobnega, kar se je dogodilo v italijansko-abesinski vojni.

Vlada je pooblastila svoje zastopnike pri Društvu narodov, da naj ponovno obrazlože, kako namerava Švica braniti svojo nevtralnost tudi proti Društvu narodov.

„Obzor“ o politični situaciji

«Obzor» je mnenja, da lahko pričakujemo, da bo JRZ zbrala večji del jugoslovenskih elementov, ki stoje na stališču narodnega in državnega edinstva. JRZ pa je že danes glavni faktor med jugoslovensko usmerjenimi političnimi skupinami. Na drugi strani pa je SDK (seljačko-demokratska koalicija) in UO (udružena srbijanska opozicija) kot glavni predstavniki političnih sil, ki zahtevajo preustroj države in priznavajo tri narodne individualnosti. Vlada in JRZ odločno odklanjata sporazum na podlagi zahtev SDK in UO. Kakor je razvidno iz govora ministra Srskića v Užicah, bi vlada želela sporazum le s SDK in ta na podlagi širokih samouprav v smislu sedanje ustave. Dr. Maček pa je ponovno naglasil, da ne popusti od svojih zahtev in da sploh ne bo sklepal sporazuma na podlagi sedanje ustave. Dalje je tudi mnenja, da mora pri vsakem sporazumu sodelovati tudi UO in ne le SDK. Prav zaradi tega položaja lahko pričakujemo pospešeno pregrupiranje strankarskih sil, toda prav nobene nade ni, da bi se v doglednem času rešila aktualna politična vprašanja, kajti glavni politični grupaciji JRZ in SDK-UO stojita neomajeno na svojih stališčih, ki so si pa po svojem bistvu nasprotna.

Iz zasedanja finančnega odbora

V finančnem odboru se je nadaljevala razprava o proračunu prometnega ministrstva.

Izdatki prometnega ministrstva se povečajo za 390.8 milijona din, v odstotkih pa znaša povečanje za ravnateljstvo pomorske plovbe in rečnega prometa 65.8% in za gradnjo novih železnic 37.2%.

Pri upravi državnih železnic je predvideno zvišanje dohodkov za 181.1 milijona din, tako da bodo izdatki v višini 108.3% kriti z dohodki.

V našem gospodarskem življenju se je pokazal napredek.

Gospodarske razmere so se v naši državi ugodnejše razvijale, kakor v večini drugih dežel. Kupna moč vasi je močno narastla. V industriji in obrtniški proizvodnji je vladal vse leto močan polet.

V celoti imamo 620 zasebnih bank in 61 samoupravnih hranilnic. Pod zaščito je sedaj 322 privatnih bank in 23 samoupravnih hranilnic. V poldrugem letu so se zamrzle vloge skrčile od 4308 na 3599 milijonov, nove vloge pa so narastle za 1308 milijonov dinarjev.

Obrtniško vprašanje postaja v dobi industrijskega napredka težje in zamotanejše. Zaradi tega položaja se vodi obrtniška politika s kompromisi med socialno političnimi in gospodarsko političnimi ukrepi. V splošnem je v letu 1937 opaziti porast zaposlitve in števila obrtniških obratov v vseh strokah obrtništva. Posebno močno pa se je dvignila gradbena stroka.

Proti nezakonitemu delu pa bo vlada izdala zakonite ukrepe. Ustanovljen je bil tudi državni zavod za pospeševanje obrti in industrije pri ministrstvu za trgovino in industrijo.

Naša socialna politika.

Minister Dragiša Cvetković pravi, da je prva naloga, da se zdravstvena služba vseh vrst spravi iz prejšnjega zastoja. V ta namen je bilo izdanih več najnujnejših ukrepov.

1. Zakon o bolnišnicah. 2. Za zidavo novih in popravila starih bolnišnic bo služil zdravstveni sklad. 3. Za vsako bolnišnico bodo izdelani posebni splošni načrti. 4. Za vsa pereča vprašanja bodo postavljeni strokovnjaki. 5. Lekarnarsko in sanitetno skladišče bo urejeno na drugem temelju, kakor dosedaj.

Vprašanje brezposelnosti ima v naši državi še vedno posebno obliko. Poleg trajnih ukrepov za ureditev brezposelnega problema si je ministrstvo preko osrednje uprave za posredovanje dela prizadevalo, da gmotno podpre delavstvo. Z uredbo o skrbi za brezposelne delavce se je maksimalna podpora povečala na 26 tednov. Ta uredba tudi določa pomnožitev prispevkov, iz katerih se bodo zidala delavska zavetišča in stanovanja.

Naše kontinentalno izseljevanje je zajelo preteklo leto 16.000 izseljencev, to je za 50% več kakor leta 1936. Tudi dotok izseljeniškega denarja se je povečal od 264 milijonov na 300 milijonov. Za invalidsko vprašanje se je pojavila potreba, da z zakonom za vedno spravimo vprašanje naših vojnih invalidov z dnevnega reda. Ta zakonski načrt se že izdeluje.

Proračun za to ministrstvo pa še ni dosegel višine iz leta 1931, vendar pa je vedno za 25 milijonov dinarjev višji v primeri z lanskim proračunom.

Domače politične vesti

Senatne volitve.

Službene novine od 21. januarja že objavljajo pet potrjenih kandidatnih list za bližnje senatne volitve, in sicer kandidatne liste za dravsko, moravsko, donavsko in vardarsko banovino ter za upravno področje Beograd-Zemun-Pančevo.

Volitve senatorjev in JNS.

V Beogradu je vodstvo JNS sklenilo, da se stranka ne bo udeležila senatorskih volitev dne 6. februarja in zato ne bo postavila kandidatur. Volitev se bo udeležila le JRZ ter dr. Maček v savski in primorski banovini.

Dr. Maček kliče vse župane na listi HSS.

Vse župane, ki so bili izvoljeni na listi HSS, je poklical dr. Maček na dan volitev v senat v Zagreb. Lista HSS je že potrjena. Mačkovci so popolnoma prepričani, da bo z njihove liste izvoljenih pet kandidatov, medtem ko bo za šestega boj med HSS in JRZ. Iz nasprotne strani pa se sliši, da bo najbrže izvoljen nosilec liste JRZ minister Letica.

Poslovni odbor združene opozicije.

V Beogradu se je vršila seja poslovnega odbora združene opozicije, na katero sta prišla tudi zastopnika KDK dr. Šutej iz Sarajeva in Večeslav Vilder iz Zagreba, ki sta se udeležila prve seje poslovnega odbora združene opozicije, katerega ustanovitev je bila nedavno končno dogovorjena. V tem odboru je zastopana vsaka skupina po dveh svojih predstavnikih.

«Novi list».

Minister Dragiša Cvetković izdaja svoje glasilo «Novi list», ki izhaja v Nišu in se zelo huduje nad politikujočo pravoslavno duhovščino in še posebno na nekatere škofe. Najtežje mu ležijo na srcu niški episkop Jovan ter episkop Irenej in Nikolaj in pravi, da vodijo njihovi govori cerkev v propast.

Borba na Hrvatskem.

Politične razmere se vedno bolj zaostrujejo. «Hrvatska straža» nadaljuje borbo proti «brezvercem» mačkovcem in organizira različne strokovne in kulturne organizacije, ki bodo temelj bodoči stranki. Na drugi strani pa tudi inteligenca zapušča dr. Mačka. Ostro borbo proti hrvatskemu pokretu izvajajo frankovci, ki so hudi nasprotniki naše države, v kratkem pa bodo pričeli izdajati tudi svoje glasilo «Nezavisnost». Hrvatska pa se bliža politični pregrupaciji.

Anketa o delovnem času

V času od 18. do 20. t. m. se je vršila v Sarajevu anketa o delovnem času. Otvoril in vodil jo je minister za socijalno politiko in narodno zdravje. Navzočih je bilo okrog 200 delegatov delodajalcev in delojemalcev iz vseh delov države. **Na dnevnem redu je bila razprava o delovnem času pomožnega osebja, odpiranju in zapiranju trgovinskih ter obrtnih obratovalnic.**

Anketa je potekala v vidu posvetovanja in iznašanja raznih naziranj, ki bodo služila kot smernice pri nadaljnjem urejevanju odnosov med delodajalci in delojemalci.

Z ozirom na znano stališče nekaterih krogov v savski banovini, da je urejanje odnosov med delodajalci in delojemalci v teh krajih «domača» zadeva, ki ne spada pred vsedržavno anketo, je minister uvodoma zahteval izključitev vsake politične tendence.

Ministrovim besedam o sporazumni rešitvi perečih vprašanj in znižanju delovnega časa v okviru zakona o zaščiti delavcev je kot prvi odgovoril tajnik Zveze industrijskih korporacij iz Zagreba. Po njegovi izjavi, **se delodajalci zalagajo za izvajanje zakona o zaščiti delavcev z istočasnim uveljavljanjem poravnalnega in razsodniškega postopka v mezdnih sporih.** Obenem zahtevajo, da se izvršijo volitve v samouprave delavskega zavarovanja in drugih socijalnih ustanov.

Predstavnik obrtne zbornice v Beogradu je odločno **odklonil vsako novo obremenitev obrtnikov.** Sedanje stanje ni zadovoljivo, obstoječa bremena so za obrtnike pretežka in za nadaljnji obstoj obrtništva zelo nevarna.

Zanimiva je ugotovitev generalnega tajnika trgovsko-industrijske zbornice v Beogradu, da moramo razlikovati efektiven in nominalen delovni čas. V industriji in obrtništvu sta oba identična, v trgovinskih in gostilniških obratih pa se razlikujeta. Treba je znižati efektivni delovni čas, da bi se omejila brezposelnost. S spremembo uredbe o odpiranju in zapiranju trgovin in obrtnih delavnic bi bil omejen nominalni delovni čas brez učinkovitejšega vpliva na efektivno zaposlitev odnosno na brezposelnost.

Tajnik zveze obrtniških zbornic iz Zagreba je zavrnil poskus ureditve teh vprašanj s kolektivnim dogovorom in izrecno zahteval spremembo veljavne uredbe odnosno uzakonitev novih smernic.

Podrobno razpravljanje o posameznih vprašanjih je bilo poverjeno dvem komisijam, ki pa niso našle primerne kompromisne rešitve v glavnem vprašanju glede delovnega časa pomožnega osebja v trgovskih in obrtnih obratovalnicah. **Delojemalski delegati so zahtevali osemurnik, delodajalci so se z vso vztrajnostjo borili za nespremenjeno deseturno delo.** Sporazum je bil dosežen samo glede nekaterih sprememb uredbe o odpiranju in zapiranju trgovin in obrtnih delavnic, h kateremu se bomo pozneje vrnili, ko bodo ti podatki znani tudi širši javnosti.

Debato, ki se je dotaknila mnogo važnih momentov iz socijalne zakonodaje in delovanja ustanov, ki to zakonodajo izvajajo oziroma nadzirajo njeno uveljavljanje, je zaključil minister za socijalno politiko in narodno zdravje. Povdaril je, da so danes druge prilike in **da ni več gospodar samo zato, da zapoveduje in delavec samo zato, da posluša.** Človeka je treba obravnavati z veliko mero socijalne pravičnosti. Pri vsakem členu proizvajalne organizacije je treba upoštevati njegov delež in trud. V prvi vrsti je treba preprečiti zlorabe glede delovnega časa. **Delovni čas je treba spraviti v sklad s stremljenji glede zapiranja in odpiranja trgovin in obrtnih delavnic.**

Glede obstoječe preskrbe brezposelnih je minister izjavil, da je treba stremeti za reorganizacijo. **Borze dela ne smejo dajati podpor, temveč je treba najti primeren način za produktivno nalaganje razpoložljivega denarja. Mesto dolge vrste pomoči potrebnih revežev je treba ustvariti falange delavcev, ki bodo prejemali zasluženo plačilo za svoje delo.**

Pri volitvah v samouprave delavskih zbornic, **ki so po ministrovem zatrdilu aktualne,** mora biti zagotovljena **popolna svoboda. Te ustanove pa ne smejo služiti za dosego političnih namenov,** temveč morajo varovati interese delovnih krogov.

Na koncu so bili pozvani delodajalci in delojemalci, da določijo po tri zastopnike za vsako komisijo.

Tako je bila zaključena ta važna konferenca. **Bodočnost nam bo pokazala njeno praktično vrednost in dalekosežnost.**

Vojna tajnost v USA

Ministerstvo mornarice se je odločilo, da ne bo sporočalo nobene podrobnosti o ameriškem pomorskem oboroževanju. Niti sekretarijat Društva narodov ne bo dobil v tem letu nikake informacije.

Kulturni obzornik

Z današnjo številko otvarjamo v našem listu novo rubriko. Ta rubrika ne bo razkošna, tudi ne bo kdove kako sijajna, vsaj izpočetka ne, toda njen namen je dober. O čem bomo razpravljali v tem kotičku?

V Italiji, Nemčiji in Rusiji ne vidijo v delavcu samo stroja, ki opravlja določeno delo in prejema za to nekaj krajcarjev na teden. Tam skrbijo tudi za njegov oddih, in sicer obvezen oddih. Tam delavec m o r a poslušati predavanja, gledati filme in gledališke predstave, brati to in ono itd. Zakaj vse to? S tem hočejo napraviti iz delavca mislečega človeka, ki bo postopoma bogatil svojo duševnost in se bo smel imenovati k u l t u r n e g a č l o v e k a. Vsaj zdi se, da je tak njihov namen. Če pa si ogledamo vsebino tistega, kar nudijo v prvih dveh imenovanih državah delavcu, spoznamo, da je ta vsebina v svojem bistvu vse prej kot kulturna. Vse služi poveličevanju njihovega imperializma, v vsem je ideja vojne, včasi bolj, včasi manj prikrita. In v tem je zločin njihovega prisilnega «izobraževanja».

Res je, da v naših razmerah delavec skoro ne utegne misliti na kaj drugega, kakor na svoje delo in na svojo revščino. Vse to ga ubija telesno in duševno. Na drugi strani pa je spet res, da si bomo izboljšali svoj položaj le, če bomo znali pravilno misliti in če bomo zastavili vso svojo voljo v to, da se v s e s t r a n s k o izobrazimo in si tako ustvarimo jasno sliko o svetu, ki nas obdaja.

To voljo bi radi vzbudili s to rubriko v vseh delavcih.

Ob šestdesetletnici Otona Župančiča

Srečno naključje je hotelo da bodo prve vrstice v naši rubriki posvečene našemu prvemu pesniku, največjemu mojstru slovenske besede in najodličnejšemu prevajalcu Otonu Župančiču, ki je v teh dneh praznoval 60. obletnico svoje življenjske poti.

Njegov praznik bi moral biti zato obenem praznik prav vsakega Slovenca.

Slovenska kulturna javnost se mu je oddolžila z razpravami in članki po revijah in dnevnikih, ljubljansko in mariborsko gledališče pa sta uprizorili pesnikovo tragedijo: «Veronika Deseniška».

Župančičeva ustvarjalna sila je našla izraza tako v pesmih občutja, kakor v pripovedni pesmi. V bleščeče verze svojih umotvorov je vpletel svoja duhovna doživetja, vanje je ujel lepoto slovenske zemlje in njenega človeka.

Župančič je pesnik, ki se vkljub liričnemu težišču svojega ustvarjanja ni odtegoval realnemu življenju, pač pa je živo občutil vse težkoče, in potrebe svojega naroda in je imel oko, srce in besedo za vse, ki se trudijo in trpijo, da je drugim dobro in lepo.

*

S Prešernom bomo zapeli zdaj po obisku predsednika vlade v Rimu in Berlinu: «O zlati vek zdaj Muzam kranjskim pride!»

Karel Nový:

ŽIVETI HOČEMO

(Roman.)

(Prevedel B. Urbančič.)

UVOD.

Naneslo je, da je bila binkoštna nedelja sredi maja. Marija Magdalena se je peljala k teti v svoj rojstni kraj. Stožilo se ji je po njem, hotela je zopet videti domače hribe, iti na grob staršev in pokramljati z znanci, najbolj nestrpno pa je čakala trenutka, ko se bo pokazala na vasi, blestela in se košatila z dražljivo lepoto praške gospodične!

Kupila si je klobuk in napravila oblekco, ki se je k njemu dobro podala. Izrezano, da bodo bolj vidne njene korale in polt. In imela je kožuhovinasto rjavo jopico.

To bo veselo! Tako rada je plesala! Ali se bo še kaj vrtela v stari gostilni pri Rainiševih?

In ali jo še poznajo? No, gotovo! France Šmid, Lojze Beltram, Tomšev Jože. Tam bodo — moj Bog, kako dolgo je že tega, nemara so se že vsi poženili. Sedem let, kako čas beži! Njene šolske vrstnice utegnejo imeti petletne otroke.

Potrošila je malone ves denar, ki si ga je pristradala, nakupila darov za teto, za sestričnine otroke in za Šimonove. Antonija, ki sta se s Šimonom vzela, je bila njena prijateljica in je imela že troje otrok, najprej enega in dve leti po svatbi druga dva.

Magdaleni je bilo nekam posebno lahko pri srcu, kadar se je spomnila na Antonijo in njen drobiž. Kakšno življenje je to, če človek, komaj da pokuka malce v svet, že rodi in vzgaja. Saj ni napak imeti skrbnega moža, toda najhuje tudi ni, ubadati se samo zase, imeti proste roke in po delu hoditi svoja pota. Če te vleče sem ali tja, pa greš, kdo ti more braniti?

Magdalena sedi pri oknu in gleda pokrajino, kako beži mimo nje. Zopet postaja. Ljudje prihajajo in odhajajo kakor bi jim šlo za glavo.

Dostojanstveno kakor prava dama si natika in slači rokavice in nehote se ji vsilijo spomini na njeno prvo pot v Prago, ki se je takrat vlekla celo večnost. Vso noč pred tem odhodom je drhtela v vročici ter jokala zdaj od neučakanosti, zdaj od straha. Življenje je stalo pred njo zastrto. Pokaži se mi, dragi! Pokaži se ubogi deklici!

Vlak drvi, naglo sopiha. Ravnina se zgublja, bližajo se hribi, v daljavi rastejo gore.

«Nikoli ne vemo, gremo li naproti sreči ali nesreči», si misli.

Že davno ni več sanjarila. Kaj je sreča? Od življenja pričakujemo semtertja malo razburjenja, malo norčij in smeha, drugače pa samo delo, Bog pomagaj, delo, ki nas živi, nam daje dom, obleko, vstopnice za v kino ali poleti ob nedeljah vozne listke za parnik in tramvaj.

Učila se je šivati, postala je šivilja in se dobro izkazala v napol konfekcijski delavnici Berte Roubitschkove.

Nekoč je mislila, da jo bo vzel za ženo France Gruss, potnik pri podjetju, h kateremu je prišla, ko se je izučila. Leto dni je hodila z njim in on ji je s potovanj prinašal spominčke, ki jih je bila nad vse vesela; ves ta čas je sanjala o skupnem življenju z izkušenim, pametnim in mirnim možem. Jezna je nanj, ker ji je lagal. Sevé, ni lagal samo nji. Sicer pa ni maral od nje ničesar drugega nego to, kar hoče sleherni moški od dekleta; prijetni so bili večeri, ki sta jih skupaj preživela; učil jo je treznega presojanja v življenjskih rečeh; takšne so, kakršne so, in ne, kakršne bi radi, da bi bile; bodimo skromni, mi, mali, nevedni ljudje! Gruss je lagal, da jo ima rad in tako je zgubila glavo. Navsezadnje, kdo ve, če je ni imel v resnici rad in bi je ne vzel, ko bi ne bil že poročen. Jezna je nanj ... ne, ne! Davno ne več. So pač moški, ki imajo lahko tudi tri ljubice hkratu in vse tri enako ljubijo, pri vsaki kaj drugega. Nikdar ji ni rekel, da bi jo vzel. Takrat je mislila, da se ljudje, ki jih veže ljubezen, morajo zvezati za vse življenje in da je vse, kar dajemo ljubljenemu moškemu, obveznost za poroko. Malo je jokala in potem je bilo dobro, enkrat za vselej dobro! Ko bi jo bil obnorel mlad, zaletav fant, bi se bržčas ne končalo tako gladko. Lahko bi prišla nosečnost in revščina. Revščina, v kakršni živi Mackova ali Zalka Gladova.

«Glad», si misli Marija Magdalena. «Kako je mogoče vzeti človeka, ki ima takšno ime: Glad!»

Kazalo je, da bo lep dan, solnce in sinji zrak.

Takšni morajo biti prazniki, da nam ne prevetre in presolnčijo samo pljuč, ampak tudi srce.

«Sedmihory!» kriči sprevodnik.

«Sedem devic — sedem gora — sedem let», pravi sama zase. «Že sedem let nisem bila doma.»

«Doma!» si ponavlja in nič se ne zgane v njej ob tej besedi, le neki nejasni, daljni spomini na mater, na očeta, steklarja, svetnika v življenju in mučenika dela; obledela podoba dveh glav, ki se sklanjata druga k drugi, se razblinja onkraj hriba in gozdička — da, saj to je vendar Chmurnaá! Hvala Bogu, vožnja gre h kraju!

Toda trajala je še debele pol ure.

Zmračilo se je.

Neki moški, ki je vstopil menda na predzadnji postaji in obstal pri oknu kljub temu, da je bilo v vagonu zadosti prostora, jo je nepretrgoma opazoval. Ali se mu je zdela znana? Ozrla se je vanj in se mu nasmehnila kakor znancu. Onemu so se zaiskrile oči. Kakor vsakemu, ki ga je kdaj pogledala z nekim zaupljivim nasmehom. In njen nasmeh je govoril: «Všeč si mi.» In hkrati spraševal: «Ali ti jaz nisem všeč?» Njene ustnice so imele nenavadno, mehko, vdano mikavnost.

(Dalje prihodnjič.)

Zunanje politične vesti

Francoska vladna kriza, za katero se je zanimalo vse evropsko časopisje, se je končno rešila s sestavo Chautempsove vlade.

Vlada, ki je sestavljena, sicer nima večine v parlamentu, ali obljubljena ji je podpora socijalistov. Zato je to vlado smatrati le za začasno.

Vzlic vsemu pa je vlada dosegla v parlamentu nepričakovan uspeh. Vladna deklaracija je bila sprejeta z vsemi proti enemu glasu, ker so se komunisti vzdržali.

V deklaraciji napoveduje vlada nadaljevanje politike ljudske fronte in njenim ciljem, da se bo še nadalje borila za socialno pravičnost. Energično hoče braniti republiko, in hoče proti vsem krivcem zadnjih zarot najenergičneje nastopiti.

Delovnemu ljudstvu pa naznanja, da njegove socialne pridobitve ostanejo neokrnjene.

V prihodnjih dneh pa namerava izdati zakonske naredbe o ureditvi odnošajev med delodajalci in delojemalci, ki naj s posredovanjem vlade prepreči stavke. Zahteva pa od vseh državljanov spoštovanje pogodb, zakonov in javnega reda. Borila se bo za zmanjšanje brezposelnosti.

V finančnem pogledu se bo borila za uravnovešenje državnega proračuna in za obrambo narodne valute, kar hoče doseči z devizno svobodo ter ohranitvijo trajnega valutnega sporazuma, ki Francijo vežejo z anglosaškimi demokracijami.

Zunanja politika ostane neizpremenjena in ostane zvesta Zvezi narodov.

Za svojo varnost vidi vlada najboljši načrt oboroževanje, ki nudi jamstvo tudi za mir. Vladi se gre predvsem za gospodarsko in socialno obnovo države zato apelira na patrijotizem vseh Francozov, da jo podpro.

Obenem je začela svoj program tudi takoj izvajati z imenovanjem enotnega in edinega poveljstva vse oboroženе sile ministra Daladiera in načelnikom generalštaba generala Gamelina.

Javnost pozdravlja nove ukrepe vlade in njeno deklaracijo z največjim zadovoljstvom. Upajmo, da bo francoska diplomacija znala zavojevati ponovno že izgubljene pozicije in da bo postala v zunanjem političnem življenju zopet vodilna sila kot nekoč.

Politična prostitucija, vrènje v industriji in gospodarska negotovost dajejo točno sliko današnjega življenja

Kitajsko-japonska voina se bliža konici, ki izziva mednarodne konflikte, ki bo prej ali slej potegnil Sovjetsko unijo v oborožen spopad.

Za enkrat Rusija noče po kostanj v žerjavico za interese drugih prizadetih velesil, predvsem Anglije.

Cili japonskih aspiracij je sedaj popolnoma jasen. Postati hoče imperij rumene rase. Če se to posreči, je voina z belim plemenom neizbežna. Dal Bog, da bi bil ta čas zelo daleč.

Oboroževanje sveta

Za dosedanjo tekmo v oboroževanju sta po japonskem mišljenju odgovorni Anglija in Združene države. Tega mišljenja je list «Jomiuri».

STROKOVNI VESTNIK

Strojne tovarne in livarne

Eno naših največjih kovinarskih podjetij je zašlo v plačilne težkoče in zahteva poravnavo z upniki. Zbor upnikov je v soboto proti šestim glasovom, med katerim je bila tudi mestna občina ljubljanska, odglasoval poravnavo. S tem je rešeno podjetje težkih finančnih obveznosti, ki bo morda zopet zmožna dati zaslužka stotinam družinam, katerih glavarji so imeli v tem podjetju doslej svoj boren koščck kruha.

O več prilikah, ko je delavstvo zahtevalo izplačilo zaostalih zaslužkov, smo opozarjali delavstvo pred nepremišljenimi koraki stavke, dobro vedoč za ta položaj, v katerem se podjetje nahaja in dobro vedoč, da bi vsaka stavka povzročila ustavitev obrata.

Zadnja stavka je to tudi res povzročila. Podjetje stoji, delavci so na cesti, lastniki so se pogajali z upniki in dosegli končno poravnavo.

Nas zanima sodno ugotovljena vsota upnikov 21,427.500 din napram ocenjeni vrednosti vseh nepremičnin 21,200.000 din. Med prvenstvenimi upniki so najvažnejši zahtevki davkarije, mestne občine ljubljanske, Pokojninskega zavoda in terjatev nameščencev in delavcev na zaostalih plačah, ki znašajo 1,925.500 dinarjev.

Za kritje teh izdatkov pa je na razpolago le 4,154.200 din od dneva uvedbe poravnalnega postopanja, v kolikor ne bo ta vsota zmanjšana na plačilo tekočih obresti za dolg, nujnih izdatkov za režijo, ker se ni delalo.

Upajmo, da bo z doseženo poravnavo podjetje zopet oživelo in da se bo lastnikom posrečilo angažirati kak kapital, ker bi z lastnimi sredstvi težko zmoglo nadoknaditi izrabljene stroje, nabaviti potrebne surovine, kar je za konkurenco na trgu odločilnega pomena.

Pri tej priliki, ko izražamo željo, da bi skoro prijeli za delo vsi, ki so bili sedaj brez kruha, nam ne gre v glavo, kaj je vodilo zastopnika mestne občine, da je glasoval proti poravnavi.

Kdo drugi kot občina mora voditi prva račun o zaposlitvi svojih občanov in storiti vse, da na njenem ozemlju se nahajajoča podjetja obratujejo.

Konkurz pa bi bil nesreča za lastnike in delavce.

Zmagala je uvidevnost in obzir in tako je prav.

Razvoj NSZ na Jesenicah

V zadnjih letih je pokazala jeseniška podružnica NSZ na vsej črti zelo veliko aktivnost. Iz male peščice starih delavskih borcev je vzrasla močna narodna delavska organizacija, katera zavzema danes med strokovnimi skupinami pomembno mesto. Geslo starih, idealnih borcev je bilo: Delati in vztrajati ter s tem pokazati, da pošteno in koristno delo za tovariša in narod mora roditi le pozitivne in sočne uspehe.

Res je, prebrodila so se začetna, porodna leta. Rastlina, ki je bila skromno zasajena v ozki, z dimom prepreženi dolini, je počasi širila svoje korenine, se dobro zakoreninila, močno vzklila in danes raste in se razvija. — Tovariši-vrtnarji, varujte jo in krepko zalivajte, da ne uvene rastlina — naša NSZ.

Pomlajeno in močno poživljeno vodstvo se je v zadnjih funkcijskih dobah lotilo resnega dela. Predvsem je bilo nujno potrebno, da se reorganizira in vzpostavi trden temelj administrativnemu delu, ki je prvi pogoj za vsak dober in uspešen napredek v organizaciji.

Pisarna je urejena. Nameščena delovna moč je članstvu vedno na razpolago za eventualne informacije in pomoč, obenem pa tudi skrbi, da se vse administrativno delo vrši v redu.

Zelo važno je objektivno priznanje, ki ga moramo izreči nesebičnim funkcijonarjem za njihovo plodonosno, podrobno in skrito delo, ki ga vršijo v korist in dobro vsemu članstvu z raznimi intervencijami, razgovori in «dobrimi besedami» pri podjetju. Uspehe takega dela članstvo NSZ bolj čuti, ko vidi, da na neko pobudo podjetje izravnava morebitne pogreške pri plačah ali pri delu. Pa ne samo to. Tudi v privatnem življenju tarejo delavca vsakodnevne nadloge. In zopet je tu organizacija NSZ, ki mu nudi svojo delovno roko v pomoč.

Vsaki organizaciji je potrebna tudi gospodarska osnova. Da, tudi v to smer poganja podružnica NSZ svoje korenine. Pridobila si je nove prostore in dala pobudo za ustanovitev gospodarske zadruge. Vse to so dobri in zdravi znaki premišljenega in treznega dela.

V današnjih časih pa skrbi vsaka organizacija tudi za izobrazbo svojega članstva. Čim višji je kulturni in idejni nivo posameznega člana, tem večja sta moč in sila organizacije. Tega se podružnica NSZ močno zaveda in razvija svoje delo po dobro začrtanem programu.

Naša želja je: delajte, vztrajajte in uspehi ne bodo izostali.

Vsem neorganiziranim tovarišem-delavcem pa kličemo: prebudite se in organizirajte se v Narodni strokovni zvezi, *kajti le v slogi je moč. Prvi mesec v letu naj zaznamuje vaš vstop v delavsko narodno strokovno organizacijo.* —ò—

Iz podružnic

Jesenice

Jesenice so industrijski kraj in poleg Kranjske industrijske družbe, ki zaposluje okoli 3300 delavcev na Jesenicah-Javorniku, je tudi več manjših industrijskih obratov, ki imajo zaposleno manjše število delavstva.

Delavstvo KID ima urejene razmere s kolektivno pogodbo, dočim v drugih obratovalnicah delavstvo tega nima. Tako je pred tremi meseci Narodno strokovna zveza sklenila kolektivno pogodbo za delavstvo pri podjetju «ALPA» na Jesenicah.

Obstoja pa tudi industrijsko podjetje «SAVA», ki se je zadnje čase lepo razvilo in ima zaposlenih že nad 80 delavcev in nameščencev. Delavci pa so prišli do zaključka in sklepa, da je tudi pri njih potrebno skleniti pogodbeno razmerje. Podružnica Narodno strokovne zveze pa je v soglasju z upoštevanjem delavskih predlogov že predložila osnutek kolektivne pogodbe, ker pa je podjetje odpovedalo vsem delavcem službo, je zadeva prišla na drugo pot. Na podlagi tega smo bili primorani, da smo se poslužili uredbe o minimalnih mezdah, in sicer člena 13., in zaprosili pristojno oblastvo za poravnavo. O poteku nadaljnjih razgovorov in sklenitve kolektivne pogodbe bomo še poročali, kakor tudi o položaju zaposlenega delavstva.

Za enkrat samo opozarjamo, da je delavstvo podjetja «SAVA» v mezdnem gibanju. Podjetje pa išče druge delavce potom časopisja. S tem, da kdo sprejme službo, naj se zaveda kot delavec, da je to v škodo njega samega in delavcev, ki so bili do zdaj v tem podjetju zaposleni.

*

Sprememba pri podjetju «ALPA» v gospodarjih. Dosedanji lastnik podjetja «ALPA» g. Čavdek je s 1. januarjem t. l. opustil podjetje in se preselil z Jesenic. Vodstvo podjetja in lastništvo je prešlo na g. Steva Hederja, ki je prevzel tudi zaposleno delavstvo in vse pogodbene obveznosti napram delavstvu. Sklenjen je bil tozadevni zapisnik med podjetjem in Narodno strokovno zvezo, ki se nanaša na obveznost sklenjene kolektivne pogodbe.

Žiri

V soboto 15. t. m. se je vršil v Žireh lepo uspeli redni letni občni zbor podružnice. Vidi se, da se delavci zavedajo važnosti organizacije in udeležba je bila polnoštevilna razen nekaterih mlačnežev. Občni zbor je izzvenel v popolnem soglasju in v najlepšem redu. Delavci pa so pokazali, da vlada med njimi res tovarištvo in seveda tudi disciplina, posebno kadar gre za enoten nastop. Delo v podružnici lepo napreduje in lahko rečemo, da bo delavstvo, če bo šlo po tej poti naprej, lahko s ponosom gledalo na svoje koristno in plodonosno delo ob priliki pregleda desetletnega dela. Želimo le, da bi šel odbor, ki je bil izvoljen, po tej poti naprej in nadaljeval oziroma pospešil dosedanje delo. V odbor so bili soglasno izvoljeni naslednji tovariši: za predsednika Tušar Maks, za podpredsednika Kristan Mirko, za tajnika Žakelj Janko, za namestnika Likar Stanko, za blagajnika Jesenko Franc, za namestnika Sedej Janez; za odbornike: Ponomarenko Matija, Pušek Franc, Filipič Vladislav, Petrič Ignac, Ivanov Matevž; revizorji: Jereb Franc, Filipič Anton; namestnika Žakelj Vinko in Dermota Rudolf.

Ljubljana SPN

Podružnica SPN je ustanovljena v okviru SPN in povsem priznava njeno ideologijo. **Njen glavni namen pa je, da pritegne v svoje vrste čim več inteligenčnega naraščaja, iz katerega bo izšel kader kulturnih delavcev, ki bo neukemu delavstvu, ki ne pozna zakonov, uredb itd., ki mu ni bilo dano izobraziti se, stal ob strani, mu mogel svetovati, mu vcepiti potrebo po organiziranju in ga tako privedel do blaginje.** Nikakor pa SPN nima namena biti konkurenčna Zvezi privatnih nameščencev v Ljubljani. Občni zbor SPN torej ni bil intrigantna, prikrita akcija, temveč le organizatorično-konkurenčna, kakršna pa tudi mora biti, da bo podružnica zmožna življenja. **Njena edina skrb bo delo za gospodarsko-socialno svobodo malega človeka.**

Novoizvoljeni odbor podružnice SPN se je na prvi seji dne 24. januarja t. l. konstituiral in že do prihodnje seje mora vsak posamezni odbornik za svoj odsek sestaviti sistematsko-podroben program bodočega dela, kar je dokaz, da odbor jemlje zadevo za resno in da hoče zadostiti potrebi, zaradi katere je bila SPN ustanovljena.

Odbor podružnice se je konstituiral takole: predsednik tov. Žmavec Pavel, podpredsednik tov. Jančar Albin, tajnik tov. Žabjak Stanislav, blagajnik tov. Vrančič Ciril; propagandni odsek bo organiziral tov. Boltavzer Roman, socialno-politični odsek pa tov. podpredsednik Jančar Albin; novinarski odsek bo združen s propagandnim. Ostali člani odbora tovariši dr. Kovič France, Karmelj Lojze in Gregorič Milan pa bodo odbor vsak v svojem še vsestransko okrepili in tako bo podružnica dosegla svoj namen in privedla do zaželenega smotra.

S to podružnico bomo torej dobili duševne voditelje, ki bodo v smislu programa NSZ nadaljevali započeto delo, da ne bi bilo voditeljev, ki že 30 let delujejo za to idejo, kdaj strah, da vse njih započeto in žrtvovano delo ne bi bilo brezplodno. Upamo, da se jim tega ni bati, kajti SPN bo svojo misijo zmožna izvršiti, za kar se je tudi že zaobljubila.

Medvode

V nedeljo dne 16. t. m. se je vršil ob zelo dobri udeležbi redni občni zbor naše podružnice v prostorih Sokolskega doma.

Občni zbor je vešče vodil neumorni predsednik tov. Oven, ki je v kratkih, a jedrnatih besedah obrazložil zgodovino enoletnega dela podružnice. Skrbno sestavljeni poročili tajnika in blagajnika sta bili z odobravanjem vzeti na znanje.

Po soglasno odglasovani razrešnici se je volil odbor, kateremu je zopet na čelu tov. Oven.

Odposlanec centrale nas je v daljšem govoru seznanil z zgodovino NSZ-pokreta, njega nalogah in smotrih glede na razmere, v katerih živimo.

Razvila se je nato zelo živahna debata o raznih stanovskih in organizatornih vprašanjih, ki je bila z ugodnimi sklepi zaključena.

Odločnost in ponos, ki sta spremljala občni zbor vseh navzočih, daje pogoje za uspešen razmah.

Ribnica

V nedeljo dne 23. januarja t. l. se je vršil redni občni zbor podružnice NSZ v Ribnici. Udeležba je bila zadovoljiva in je vladalo med članstvom za ta občni zbor veliko zanimanje. Ob določeni uri je otvoril občni zbor predsednik tov. Drnulec, pozdravil vse navzoče in podal obširno poročilo o delovanju podružnice v preteklem letu. Tajniško poročilo je podal tov. Mrhar, ki je bilo tudi soglasno sprejeto. Tudi blagajniško poročilo tov. Miheliča je bilo soglasno sprejeto in izkazuje prav lep prebitek, ki je predvsem na razpolago za podpiranje brezposelnih.

Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor s tov. Mrharjem Francem na čelu. Tudi ostale funkcije so dobili prejšnji funkcijonarji. Tov. Drnulec pa je prevzel načelstvo prosvetnega odseka. Zastopnik centrale je nato pozdravil občni zbor ter v daljših izvajanjih dokazal potrebo strokovnega pokreta in pojasnil naloge, ki nas čakajo v bodočem letu. Predvsem je opozarjal na izvedbo volitev obratnih zaupnikov in na kolektivno pogodbo, katere delavstvo v Ribnici do zdaj še nima. Po njegovem poročilu se je razvila prav živahna debata, kar dokazuje, da se članstvo zaveda pomena svoje strokovne organizacije in bo storilo vse, da se bo NSZ v Ribnici še bolj okrepila.

Maribor

Podružnica Narodne strokovne zveze v Mariboru kaže v pretečenem letu zadovoljive rezultate. Predilniški tečaj predilniškega obratovodje tov. Ivana Laha, ki od meseca sem vodi tudi tajniške posle, hvalevredno napreduje. Pri vseh članih se opaža resna vnema in trdna volja, priboriti si znanje, ki jih bo usposobilo za naše vodilno nacionalno delavstvo. Absolventi teh in takih tečajev imajo v tovarnah prevzeti v bodoče kot strokovno izobraženejši vodilna mesta podmojstrov in naddelavcev; Narodna strokovna zveza pa si vzgaja v njih kader bodočih vodilnih funkcionarjev. Pozornost pri predavanjih, resnost doumevanja, trud in delo, izraženo v precizno izvedenih domačih nalogah, risbah, vse to kaže na energijo našega nacionalnega delavca, ki stremi tudi tu po znanju in uspehu.

Trenutno se pripravlja nastop malih harmonikarjev, ki jih kot poseben odsek pod okriljem podružnice vodi z vso vnemo učitelj Smoning Zmago.

Ustanovil se bo tudi dramatski odsek. Tudi ta bo pomenil novo ojačenje pozicij nacionalnega delavstva v Mariboru.

*

Naša podružnica je priredila dne 19. decembra 1937 v podružniških prostorih Delavske zbornice «Božičnico» za deco brezposelnih in siromašnih članov. Prireditev je prav lepo uspela, naša sejna dvorana je bila do zadnjega kotička napolnjena. Obdarovanih je bilo 36 otrok z raznovrstnimi darili. Videlo se je med drugimi več dobrih in starih borcev našega pokreta, kateri so prejšnjim upravnim odborom pokazali hrbet in se zdaj zopet zanimajo za naš pokret. To je najlepši dokaz za neumorno delo našega agilnega predsednika tov. Mahniča. S tem smo tudi pokazali, da naša podružnica ne umira, kakor so nam nekateri prerokovali pred nekaj meseci, ampak da je za podružnico vsak dan večje zanimanje in da se tovariši, ki so bili v zmoti, vračajo, ker vidijo, da podružnica pod sedanjim agilnim vodstvom napreduje brez nekdanjih kričačev, kateri so svoječasno spravili podružnico skoraj na beraško palico. f

Mežica

Podružnica Mežica je priredila dne 16. januarja svojo predpustno veselico, katera je zelo dobro uspela. Lepo je bilo razpoloženje med tovariši. Veselih lic so se vrteli naši mladi in stari. Neumorna godba je skrbela, da so se udeleženci dobro zabavali, za kar ji moramo dati priznanje. Zahvaljujemo se vsem tovarišem, ki so pomagali pri predpripravah in lepo okrasili prireditvene prostore ter pomagali z nasveti in dejanji pri veselici sami. Tudi gostilničarju g. Stoparju se prisrčno zahvaljujemo za njegovo naklonjenost.

Škoda, da se tovariši iz Helene zaradi slabega vremena in velike oddaljenosti niso mogli udeležiti prireditve in se z nami zabavati nekaj uric.

Vsem, ki so nam kaj pripomogli k lepemu uspehu, tovariška hvala!

*

Podružnica Narodne strokovne zveze v Mežici je sklenila, da se bo redni letni občni zbor vršil 2. februarja ob 14. uri.

Tovariši! Upamo, da se zavedate svoje stanovske dolžnosti in važnosti strokovne organizacije ter občnega zbora; zato ne sme biti nikogar, ki bi se tega občnega zbora ne udeležil.

Žerjav-Črna

Podružnični odbor je na svoji 11. redni seji določil, da se bo vršil četrti redni letni občni zbor podružnice dne 2. februarja 1938 ob poldesetih v posebni sobi gostilne g. Hobla Matevža.

Na ta občni zbor opozarjamo vse naše tovariše, katerih stanovska in organizacijska dolžnost je, da se občnega zbora gotovo udeleže.

Trbovlje

V nedeljo dne 23. t. m. se je vršilo v dvorani gostilne Forte rudarsko zborovanje, ki ga je sklical izvrševalni odbor NSZ.

Shod je ob lepi udeležbi otvoril s kratkim nagovorom tov. Dornik, nato pa je povzel besedo odposlanec centrale tovariš Rupnik, ki je v enoinpolurnem govoru obravnaval dobre in slabe strani novega pravilnika o Bratovskih skladnicah in seznanjal navzoče z raznimi važnimi določili pravilnika. Njegova nad vse objektivna izvajanja so navzoči spremljali z velikim zanimanjem. Posebno živahno odobravanje navzočih je pa povzročila izjava govornika, da NSZ proži roko vsakemu poštenemu človeku ne glede na politično pripadnost, za skupno akcijo, da se rudarjem naposled pribori boljšo socialno zaščito in boljši gospodarski razmah in pogoj za življenjsko udejstvovanje.

Energično je bičal izdajalsko početje neorganizirancev, ki jih je proglasil za grobokope delavskih pravic.

Shod je napravil na vse navzoče najboljši vtis.

Loke pri Zagorju

V nedeljo dne 16. t. m. je imela naša podružnica članski sestanek. Sestanka se je udeležil tudi delegat centrale tovariš dr. Kovič France, ki je poročal o novih Pravilih bratovske skladnice. Izčrpnemu poročilu so tovariši sledili z največjim zanimanjem. Sestanka se je udeležilo okoli 40 tovarišev.

Domžale

V nedeljo dne 23. t. m. je imela tukajšnja podružnica svoj redni letni občni zbor. Podružnica je še razmeroma mlada, vendar je treba priznati, da se prav lepo razvija. Zavednost članstva je velika in veselje do dela očitno. Pri volitvah je bil ponovno izvoljen stari odbor s predsednikom tov. Weitom na čelu.

Občnega zbora se je udeležil tudi delegat centrale tov. dr. Kovič France, ki je imel po končanem občnem zboru predavanje o novouvedenem zavarovanju za starost, onemoglost in smrt. Izvajanjem tov. predavatelja so sledili tovariši z velikim zanimanjem.

Občnega zbora in predavanja so se udeležili skoraj vsi člani podružnice.

Pečovnik

Dolgo smo čakali, preden smo prišli do prvih razgovorov z zastopnikom podjetja zaradi sklenitve kolektivne pogodbe za rudarje rudnika Bohemija. Prvi razgovori so se vršili 21. t. m., toda bili so res samo razgovori in nič drugega. Do podpisa kolektivne pogodbe še ni prišlo, temveč smo se le zedinili pri besedilu. Mezdno vprašanje pa je ostalo odprto. Zastopniki delavstva so stavili podjetju glede mezd zahteve, od katerih ne morejo popustiti in upamo, da bo tudi družba tako uvidevna in bo sprejela predlagani mezdni sistem, ki se deloma ujema s plačami v državnih rudnikih.

Kdaj pa bo prišlo do ponovnih razgovorov in do podpisa, ne vemo. Zaprosili pa smo zastopnika podjetja, da zaprosi družbo, da to čimprej reši. Upamo, da bo družba to storila in da bodo tudi rudarji v rudniku Bohemiji dobili svojo kolektivno pogodbo.

Za tiskovni sklad so darovali: Valentin Kržišnik din 2.—, Anton Mlinar din 5.—, Franc Kavčič (Nova vas) din 10.—, Maks Bogataj din 5.—, Franc Rupert din 10.—, Jakob Demšar din 2.— (vsi iz žirov); skupaj din 34.—. Vsem darovalcem se najiskreneje zahvaljujemo!

Volitve obratnih zaupnikov

Volitve obratnih zaupnikov v tovarni «Union» v Ljubljani.

V četrtek dne 20. t. m. so se vršile v tovarni «Union» v Ljubljani volitve obratnih zaupnikov. Oddani sta bili samo dve kandidatni listi, in to kandidatna lista rdečih in plavih. Volitve, kakor tudi vse priprave za volitve so se izvršile v najlepšem redu in ni bilo opaziti tistega ostrega boja med obema strujama.

Vidi pa se, da delavstvo, ki je organizirano v Narodno strokovni zvezi vidno napreduje, kar je razveseljivo dejstvo.

Volilo se je šest zaupnikov in vsaka lista je dobila po tri zaupnike.

Torej res lep uspeh, če pomislimo, da smo lani dobili le 34 glasov, rdeči pa 86.

Volitve obratnih zaupnikov v Apneniku v Celju.

Dne 15. januarja 1938 so se vršile v Apneniku volitve obratnih zaupnikov, pri katerih smo zabeležili napram letu 1936 lep napredek. Leta 1937. se volitve niso vršile, ker so rdeči zaupniki zaprosili za podaljšanje mandata, to pa zaradi tega, ker so uvideli, da bi pri volitvah nazadovali in so mislili, da se bodo v enem letu razmere izpremenile.

Tudi letos so nas hoteli presenetiti in so na hitro in tiho vse pripravili in sklicali volitve po skrajšanem postopku in smo bili o vsem tem obveščeni le 48 ur preje. Toda vse to ni nič pomagalo. Pri volitvah smo dobili dva mandata in oni dva.

Iz tega je razvidno, da je to lep napredek in da se bo ponovno in z vso energijo pričelo z delom, kakor hitro se obnovi obratovanje v Apneniku. Opaža pa se, da se bo tudi v ostalih celjskih obratih organizacijsko delo poživelo in spravilo na ono višino, ki mu pripada.

V Medičevi tovarni v Domžalah.

V Domžalah v Medičevi tovarni pa je bila vložena samo naša lista kakor lani in zaradi tega ni bilo nobenega boja.

Priprave za kolektivno pogodbo stavbincev

Dne 29. decembra 1937 se je vršil ponovno razgovor med delojemalskimi in delodajalskimi organizacijami zaradi nove stavbinske pogodbe.

Delodajalci so se postavili na stališče, da se toliko časa ne nameravajo pogajati, oziroma da sploh ne bodo podpisali kolektivne pogodbe, dokler se ne bo zatrlo šušmarstvo, proti kateremu naj se postopa najstrožje in naj se za pobijanje tega zla izda poseben zakon. Oni so tudi mnenja, da je vsaka kolektivna pogodba toliko časa brez pomena, dokler je ne bo upoštevalo tudi sodišče.

Kar se tiče šušmarstva, so vse organizacije pripravljene podpreti vsako tozadevno akcijo delodajalcev. Sodišče pa upošteva vsako kolektivno pogodbo, ki ne nasprotuje obrtnemu in drugim zakonom.

Glede na te izjave je bilo sklenjeno, da se bo naslednja razprava vršila po občnih zborih delodajalskih organizacij, na katerih se bodo zaradi tega napravili končni sklepi.

V ponedeljek dne 3. januarja pa so zastopniki delojemalskih organizacij sestavili enotno stališče.

Za revizijo pokojninskega zavarovanja

Bančni uradniki v Zagrebu zahtevajo revizijo uredbe o pokojninskem zavarovanju zasebnih nameščencev. Zavarovanje naj se uveljavi sploh na vse zasebne nameščence brez vsake izjeme; tudi karenčna doba naj se za dosego pravice do penzije skrajša od 40 na 35 let za moške, oziroma na 30 let za ženske. Na drugi strani pa naj se skrajša tudi starostna meja od 65 na 60 let in pri ženskah od 60 na 55 let. Dalje bi radi dosegli pravico do nakupa službenih let v zavarovanju. Predvsem pa hočejo, da se v Zagrebu brez odlašanja ustanovi Pokojninski zavod.

Nekemu lekarnarju je žena ušla z drugim. Nato je lekarnar dal priobčiti naslednji inserat:

«S tem obveščam onega, ki me je rešil moje žene, da sem mu pripravljen dobaviti mazila, obveze, arniko, spalne praške, berglje itd. po lastni ceni.»

A. LEGAT
restavracija, Jesenice - Fužine
Prvovrstna kuhinja in pivača ter ob nedeljah ples

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem prevzel
trgovino Gutenberger
dedič v Mežici.
Potrudil se bom stranke vsestransko zadovoljiti z dobrim blagom in konkurenčnimi cenami.
Priporoča se:
Cizej Rudolf, Žerjav - podružnica Mežica.

M. Punzengruber
trgovina z mešanim blagom
Črna
Podružnica Žerjav

A. VARŠEK
DOMŽALE
IZDELUJE,
PREUREJA,
POPRAVLJA
RAZLIČNE STROJE, STROJNE DELE,
MOTORJE, ELEKTRIČNE NAPRAVE IN
STRELOVODE

Vsakdo naj ve,
da je trgovina s papirjem, pisarniškimi, razmnoževalnimi, tehničnimi in šolskimi potrebščinami
IV. BONAČ
LJUBLJANA
Šelenburgova ulica 5
najbolje sortirana trgovina
Polnilna peresa, pisemski papir, albumi, pisalne garniture, keramika, bižuterija in druga moderna darila
Zastopstvo za OZALID

Leopold Paulič
ZASTOPSTVO ŠKODOVIH ZAVODOV
Elektromotorje iz znamenitih Škodovih zavodov v Plznu, kakor tudi lestence, svetilke, kuhalnike in vse električne aparate dobite
PO NAJNIŽJIH CENAH V PASAŽI PALAČE „VIKTORIJA“
v Ljubljani, Aleksandrova cesta štev. 4
Posebno opozarjamo na najnovejše likalnike, s katerimi se prihrani 30—50% stroškov za tok
NA ZALOGI JE TUDI VES OSTALI ELEKTRO-TEHN. MATERIJAL

Za konzorcij «Nova Pravda» izdaja dr. J. Bohinjec, odgovorni urednik Franjo Rupnik. Za Delniško tiskarno, d. d. v Ljubljani Ivan Ovsenik. Vsi v Ljubljani.